

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Історичний факультет

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра історії України

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

спеціаліста

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Утворення Аккерманського повіту та його розвиток у
складі Російської імперії (XIX - початок XX ст.)»

«The formation of Akkerman county and its development within the Russian Empire
(XIX – early XX centuries)»

Виконала: студентка денної форми навчання

спеціальності 7.02030201 Історія

Прокурор Олена Михайлівна

Керівник к.і.н., доц. Новікова Л. В.

Рецензент к.і.н., доц. Ковальський С. В.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ 11 від 27.04.2016 р.

Захищено на засіданні ЕК № 1

Протокол № 2 від 25.04.2016 р.

Оцінка добре / с / 75

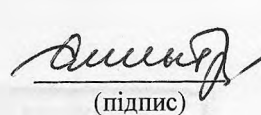
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Бачинська О.А.

Голова ЕК

(підпис)

Сминтина О.В.

Одеса – 2016

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Входження Бессарабії до Російської імперії та утворення Аккерманського повіту.....	7
Розділ 2. Особливості соціально – економічного та культурного розвитку в першій половині XIX ст.....	27
Розділ 3. Історія повіту в другій половині XIX та на початку XX ст.....	41
Висновки.....	69
Список джерел та літератури.....	71

ВСТУП

Актуальність теми роботи полягає в тому, що історія міста Аккерман у XIX – на початку XX ст. є важливою самостійною історичною проблемою, та, водночас, частиною більш широкої проблематики, пов'язаної з історією Південної Бессарабії, що входить до складу Півдня України. На сучасному етапі розвитку історичної науки в Україні важливе значення приділяється історико – краєзнавчим дослідженням. Вони сприяють вихованню поваги та любові до малої батьківщини, що, у свою чергу є важливою основою для формування патріотизму по відношенню до великої Батьківщини – України. Тому вивчення історії Аккерману та Аккерманського повіту має актуальність з точки зору суспільних потреб. За нинішньої зовнішньополітичної та внутрішньої ситуації в нашій державі також важливого значення набуває необхідність ґрунтовного, неупередженого, об'єктивного, позбавленого ідеологічних штампів дослідження багатьох питань історії України, які раніше висвітлювалися тенденційно, в залежності від політичної кон'юнктури. До проблем такого роду відносяться і ті, що пов'язані з історією міжнародних зв'язків, стосунків з державами – сусідами, зокрема складного переплетення різних аспектів взаємовідносин з Російською імперією.

Наукова актуальність проблеми полягає у необхідності комплексного дослідження різних аспектів історії міста під владою Російської імперії, з'ясуванні особливостей розвитку Аккерману в умовах цієї держави та в контексті історії Південної Бессарабії.

Мета роботи полягає у з'ясуванні впливу російської політики та умов перебування в цій державі на різні аспекти розвитку міста Аккерман.

Мета роботи визначає наступні дослідницькі завдання:

Проаналізувати ступінь дослідження проблеми в історіографії та визначити рівень джерельного забезпечення теми;

Розглянути обставини переходу міста під владу Російської імперії;

Визначити головні напрямки соціально – економічного, адміністративного та культурного розвитку міста;

З'ясувати особливості розвитку міста перебування у складі імперії.

Об'єктом дослідження є історія міста Аккерман Одеської області.

Предметом дослідження є особливості соціально – економічної, адміністративної та культурної історії Аккерману під владою Російської імперії.

Хронологічні рамки роботи пов'язані із входженням Бессарабії (Південної, зокрема) та міста Аккерман до складу Російської імперії внаслідок російсько–турецької війни 1806 – 1812 років, та підписання Бухарестського мирного договору, верхня межа визначається початком Першої світової війни (1914 рік), яка виявилася новим потужним фактором в історії Російської імперії та Південної Бессарабії.

Територіальні межі роботи включають місто Аккерман, Аккерманський повіт та Бессарабську область (переважно південну частину).

У роботі використані наступні методи дослідження: загальнонаукові (історичний (діахронний) та логічний (синхронний), які дозволяють прослідкувати розвиток міста Аккерман взагалі, зі спеціально – історичних – головним чином історико – генетичний, за допомогою якого встановлювалися причинно – наслідкові зв'язки між подіями, наприклад, у якості причини виступає включення Аккерману та Бессарабії (зокрема, Південної) до складу Російської імперії, а подальший розвиток міста та регіону розглядається як наслідок цієї події. Також певною мірою використовувався й історико – порівняльний метод, за допомогою якого вдалося з'ясувати як загальні закономірності розвитку Аккерману під владою Російської імперії, так і специфічні риси.

Системний метод дає можливість простежити в цілісному вигляді об'єкти та процеси суспільного, економічного, політичного та культурного життя у регіоні. Для того, щоб проаналізувати отриману з різних джерел інформацію, використовувалися також проблемно – хронологічний та синхронний методи.

Перший дозволив викласти вузлові сюжети роботи у логічній послідовності. Другий – простежити різнопорядкові події у паралельному викладі.

Характеризуючи джерела, в роботі виділяємо загальні по опису Бессарабської області: «Бессарабия на перекрестке Европейской дипломатии. Документы и материалы», « Полное собрание законов Российской империи». Та джерела стосовно розвитку самого Аккерманського повіту: Комунальна установа «Ізмаїльський архів» та « Кишиневские епархиальные ведомости».

Характеризуючи використану літературу її можна поділити на три блоки:

Перший блок – політика Російської імперії, до них вносимо такі праці, як: Дружинина Е. И. Кючук–Кайнарджинский мир 1774 года; Гарін В. Б. Історія України . Навчальний посібник.

Загальні праці по Бессарабії: Берг В. Б. Бессарабия: Страна–Люди–Хозяйство; Гросул Я. С. Очерки исторического народного хозяйства Бессарабии; Кушко А., Бессарабия в составе Российской империи; Морозан В. В. Формирование и деятельность административных органов управления в Бессарабской области в начале XIX века; Оганян Л. Н. Общественное движение в Бессарабии в первой четверти XIX века.

Та блок присвячений містам Бессарабської області, зокрема Аккерманському повіту, такі як: Паламарчук С. В. Забытая земля: историческая область Бессарабия; Циганенко Л. Ф. ,Лебеденко О. М., Дізанова та інші Південна Бессарабія (кінця XIX – XX ст).

Структура роботи побудована таким чином:

У першому розділі показані умови входження Бессарабії до Російської імперії (Бухарестський мирний договір (1812 р.), утворення Аккерманського повіту, також представлені зміни у державно–політичному підпорядкуванні Аккерману у XIX ст.

У другому розділі представлений розвиток міста у першій половині XIX ст. Розкривається організація управління, суспільно – економічне та культурне життя міста Аккерман в цей період.

В третьому розділі також висвітлені організація управління, суспільно – економічне та культурне життя міста Аккерман, тільки період у складі Російської імперії в другій половині XIX та на початку XX ст.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури.

В ході дослідження використано низку джерел та літератури, частину з яких складають архівні матеріали. Список налічує 5 джерел та 16 науково–дослідницькі роботи.

ВИСНОВКИ

Російська імперія виявляла зовнішньополітичний інтерес до території, яка традиційно називається Південна Бессарабія або Буджак, у зв'язку з загальним наміром впливати на ситуацію в Молдавії та Валахії, щоб сприяти послабленню Османської імперії, поширити свій вплив серед християнських країн, розширити свої кордони у південно – східному напрямку.

Успіхи у просуванні Російської імперії на території Бессарабії стали можливими тільки на початку XIX ст., коли внаслідок чергової російсько – турецької війни їй вдалося підписати вигідний в територіальному відношенні Бухарестський мирний договір 1812 р. Внаслідок договору територія Бессарабії визнавалася у міжнародному праві частиною Російської імперії. Це створило передумови до того, що Бессарабія, і її південна частина, зокрема, стали об'єктом вже внутрішньої політики цієї держави, направленої на закріплення території, використання отриманих ресурсів, інкорпорацію. Це стосується утвореного згодом Аккерманського повіту (1818 рік), який увійшов разом з Бессарабією до складу Російської імперії.

Специфіка Бессарабії – її прикордонне положення, високі темпи заселення та освоєння – визначили й характер управління краєм. Життя вимагало від місцевої адміністрації прискореного вирішення існуючих проблем та відповідних завдань.

У регіоні, де потрібно було рахуватися з постійною військовою небезпекою, куди безперервним потоком прибували нові мешканці зі своїми проблемами, де необхідно було організувати збут товарів через нещодавно створені порти, від місцевих управлінців вимагалися надзвичайні організаторські здібності та ініціатива. Тимчасові принципи управління в регіоні були сформульовані командуючим Дунайською армією адміралом П.В.Чичаговим, затверджені Олександром 123 липня 1812 р. По-перше, вони практично забороняли російській армії втручання у внутрішні справи Бессарабії. По-друге, уряд надав населенню краю низку суттєвих пільг.

В другій половині XIX ст. важливу роль відігравало вироблення форми управління Бессарабською областю, проведення адміністративних перетворень, що відбилося і в історії Аккерману, який пройшов шлях до повітового міста. Почався бурний розвиток промисловості та культурного життя повіту.

Ми бачимо у другій половині XIX на початку XX ст. Бессарабська область була підпорядкована головному управлінню Новоросійського генерал-губернатора. Також були утворені органи місцевого самоуправління, які в останній третині XIX ст. становили собою авторитетні громадські установи та центри активного суспільного життя в регіоні. На Півдні Бессарабії їх система визначалася специфікою, зумовленою своєрідністю краю, особливостями його попереднього історичного розвитку, політичними міркуваннями. В Аккерманському повіті діяла система російського губернського управління.

Культурна занедбаність краю, незадовільний стан освіти, значний відсоток неписьменних були реаліями Південної Бессарабії наприкінці XIX – на початку XX ст. Розвиток капіталістичних відносин в промисловості та сільському господарстві краю гальмувався культурною відсталістю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ДЖЕРЕЛА

Архівні матеріали

1. Бессарабия на перекрестке Европейской дипломатии. Документы и материалы / Отв. редактор. Виноградов В. Н. – М., 1996.
2. Полное собрание законов Российской империи. – СПб., 1830. – Собрание II. – Т. 1 (1826). – № 592. 21 сентября 1826.
3. Комунальна установа «Ізмаїльський архів». Ф. 56. – Оп. 1. – Спр. 73.
4. Кишиневские епархиальные ведомости. – 1893. – №22. – 15 ноября / Комунальна установа «Ізмаїльський архів». – Ф. 4. – Оп. 1. Спр. 102.
5. Комунальна установа «Ізмаїльський архів». – Ф. 770. – Оп. 1. Спр. 5.

ЛІТЕРАТУРА

6. Берг В. Б. Бессарабия: Страна–Люди–Хозяйство. / В. Б. Берг. – Кишинев: Университас, 2003. – 150 с.
7. Гарін В. Б. Історія України . Навчальний посібник. / В. Б. Гарін. – К., 2012. – 320 с.
8. Гросул Я. С. Очерки исторического народного хозяйства Бессарабии (1812–1861) / Я. С. Гросул, И. Г. Будак. – Кишинев, 1967. – 436 с.
9. Дорошевич В. В . Безвременье / В. В. Дорошевич. – М.: Директ–Медиа, 2014. – 265 с.
10. Дружинина Е. И. Кючук–Кайнарджинский мир 1774 года (его подготовка и заключение) / Е. И. Дружинина. – М.: АН СССР, 1955. – 368 с.
11. Жуков В. И. Города Бессарабии (1861–1900) / В. И. Жуков. – Кишинев, 1975. – 248 с.
12. Ключник А. Белгород –Днестровский / А. Ключник. – Одесса: Маяк, 1977. – 267 с.
13. Красножон А. В. Крепость Белгород (Аккерман) на Днестре: история строительства / Андрей Васильевич Красножон. – Кишинеv, 2012. – 411 с.

14. Кучук-Кайнаджа // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: т. 86. – СПб. 1890.
15. Кушко А., Бессарабия в составе Российской империи (1812–1917) / А. Кушко, Таки В. – М.: Новое литературное обозрение, 2012. – 392 с.
16. Морозан В. В. Формирование и деятельность административных органов управления в Бессарабской области в начале XIX в. Часть 1 // СПб.: Клио. Журнал для ученых, 2005 №1. – 216.
17. Оганян Л. Н. Общественное движение в Бессарабии в первой четверти XIX века / Л. Н. Оганян. – Кишинев, 1974. – 564.
18. Паламарчук С. В. Забытая земля: историческая область Бессарабия / С. В. Паламарчук. – Одесса, 2008. – 275 с.
19. Самчук В. Культура південних та західних слов'ян / В. Самчук. – Миколаїв, 2002. – 188 с.
20. Український історичний журнал, № 2, 1996. – 145 с.
21. Циганенко Л. Ф., Лебеденко О. М., Дізанова та інші Південна Бессарабія (кінця XIX – XX ст): навчально-методчний посібник / Л. Ф. Циганенко. – Ізмаїл: СМІЛ, 2001. – 216 с.
22. Чебан И. Н. Краткая история Бессарабии и бессарабских болгар / И. Н. Чебан. – Южноукраинск, 1998. – 193 с.

